



## Határozatok Tára

JULIANE KOKOTT  
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA  
Az ismertetés napja: 2014. január 16.<sup>1</sup>

**C-237/12. sz. ügy**

**Európai Bizottság  
kontra**

**Francia Köztársaság**

„A Szerződések megsértése — 91/676/EGK irányelv — A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelme — Szervestrágya-kijuttatási időszakok — A szervestrágya-tároló tartályok kapacitása — A kijuttatás korlátozása — A meredek lejtésű területre, illetve fagyott vagy hótakaróval borított talajra való kijuttatás tilalma”

### Tartalomjegyzék

I – Bevezetés .....	2
II – Uniós jogi háttér .....	3
III – Eljárás és kérelmek .....	6
IV – Értékelés .....	6
A – A jogalapokról .....	6
B – Az időbeli szempontból releváns francia szabályozások .....	7
C – A nitrátokról szóló irányelv mellékleteiben foglalt pontok átültetése vizsgálatának alapjáról ..	8
D – Az első jogalapról: kijuttatási időszakok .....	9
1. Az első jogalap tartalmi szempontból nem vitatott részei .....	9
2. A II. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatásáról ..	11
3. A III. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatásáról .	12
E – A második jogalapról: szervestrágyatároló-kapacitás .....	12

<sup>1</sup> — Eredeti nyelv: német.

1. A szükséges tárolókapacitások meghatározására vonatkozó pontos szabályok hiányáról ...	13
2. A lefedendő maximális tárolási időszakok tartamáról .....	14
3. A földeken történő tárolásról .....	15
F – Harmadik jogalap: kiegyensúlyozott trágyázás .....	16
G – Negyedik jogalap: a hektáronként és évenként 170 kg nitrogén felsőhatár biztosítása .....	18
1. A fejőstehenekről .....	18
2. Az egyéb haszonállatokról .....	19
H – Ötödik jogalap: lejtős területre való kijuttatás .....	21
I – Hatodik jogalap: fagyott vagy hótakaróval borított talaj .....	22
V – A költségekről .....	23
VI – Végkövetkeztetések .....	23

## I – Bevezetés

1. A nitrátokról szóló irányelv<sup>2</sup> nagy jelentőséggel bír az Európai Unióban a víz minősége szempontjából. A nitrogéntartalmú trágyák, különösen a szerves trágya mezőgazdasági kijuttatására vonatkozik. Az irányelv célja, hogy a gazdák ne juttassanak ki több nitrogént annál, mint amennyire a növényeknek az adott időpontban szükségük van. E mennyiség túllépése esetén fennáll a veszélye annak, hogy a nitrogént nem használják fel a növények, hanem az a környezetbe kerül.

2. Jelentőséggel e tekintetben nem maga a nitrogén bír, amely közismerten nagy mennyiségben megtalálható a levegőben, hanem bizonyos nitrogénvegyületek, amelyekre a növényeknek szükségük van a növekedéshez, mindenekelőtt a nitrát. A nitrogén e formáit „ásványi” nitrogénnek nevezik. A szerves trágya az ásványi nitrogén mellett jelentős mértékű szerves nitrogént is tartalmaz, például proteinekben és aminosavakban. E szerves nitrogént mikroorganizmusoknak kell „mineralizálniuk”, mielőtt az a növények számára hozzáférhetővé válik.

3. A növények által nem hasznosított nitrát szennyezheti a vizeket. Az feloldódik a vízben, és így a szivárgó vízben a talajvízbe vagy a felszíni vizekbe kerülhet. A felszíni vizeket ezen túlmenően a felszínen folyó vízben található nitrát is szennyezheti. E szennyezési úton szerves nitrogén is szállítható, amely csak a vízben mineralizálódik.

2 — A Szerződés 251. cikkében meghatározott eljárás alá tartozó egyes jogi aktusoknak az ellenőrzéssel történő szabályozási bizottsági eljárás tekintetében történő, az 1999/468/EK tanácsi határozat szerinti kiigazításáról szóló, 2008. október 22-i 1137/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 311., 1. o.; helyesbítés: HL L 276., 2010.10.20., 80. o.) módosított, a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló, 1991. december 12-i 91/676/EGK tanácsi irányelv (HL L 375., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 68. o.).

4. A felszíni vizekben a nitrát a szerves trágyákhoz hasonlóan fejt ki hatását, és így elősegíti különösen bizonyos algák növekedését. Ezek káros hatást gyakorolhatnak a vízminőségre és a vizek biológiai sokféleségére. Ezen túlmenően olyan algafajok is elterjedhetnek, amelyek mérgeket termelnek. A talajvíz nitrátszennyezése különösen az ivóvíz minőségére fejthet ki káros hatást.

5. A Bizottság nem régen jelentett ugyan a felszíni vizek minőségének javulásáról, de a talajvíz esetében alig volt tapasztalható változás.<sup>3</sup> Ez Franciaország esetében is így van, ahol 2000 óta az összes mérőállomás több mint 10%-a több mint 50 mg/l nitrátértéket mutat ki a talajvízben. A felszíni vizek esetében ez egyértelműen ritkábban fordul elő, és ezen túlmenően a problematikus mérési eredmények fokozatos csökkenése figyelhető meg.<sup>4</sup> Mindenesetre sok tennivaló van még a vizek nitrátszennyezésének csökkentése terén.

6. A nitrátokról szóló irányelv ezért nem először foglalkoztatja a Bíróságot. A jelen eljárás mindazonáltal ezen irányelv végrehajtásának új szakaszát jelenti. Míg az eddigi eljárások lényegében arra irányultak, hogy a tagállamok egyáltalán hozzák meg az előírt intézkedéseket, addig a Bizottság a jelen ügyben a végrehajtási intézkedések minőségével foglalkozik intenzíven.

7. E tekintetben részben nehéz műszaki kérdésekről van szó, mégpedig azon időszakokról, amelyekben tilos a szerves trágya kijuttatása, az emiatt szükséges szervestrágyatároló-kapacitásokról, arról, hogy milyen feltételek mellett és mekkora mennyiségben juttatható ki szerves trágya, valamint a lejtős, fagyott vagy hótakaróval borított területre való kijuttatásról.

## II – Uniós jogi háttér

8. A nitrátokról szóló irányelv célkitűzését az 1. cikk rögzíti:

„Ezen irányelv célja:

- a mezőgazdasági forrásokból származó nitrátok által okozott vagy indukált vízszennyezés csökkentése, és
- a további ilyen vízszennyezés megelőzése.”

9. A nitrátokról szóló irányelv 4. cikke értelmében a tagállamok e célból a helyes mezőgazdasági gyakorlatról nem kötelező szabályzato(ka)t hoznak létre, amely(ek)nek legalább a II. A. mellékletben említett tételeket le kell fednie, és a 3. cikk alapján azonosítják az 5. cikkben részletesen meghatározott különleges védelmet igénylő érzékeny területeket:

„(1) A [...] tagállamok az 1. cikkben leírt célok megvalósításának érdekében cselekvési programokat alkotnak a kijelölt veszélyeztetett területek tekintetében.

(2) [...]

(3) A cselekvési programok számításba veszik:

- a) a hozzáférhető tudományos és műszaki adatokat, főként a mezőgazdasági és egyéb eredetű nitrogénterhelés vonatkozásában;

3 — A 2008–2011 közötti időszakra vonatkozó tagállami jelentések alapján a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló 91/676/EGK tanácsi irányelv végrehajtásáról szóló, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek címzett bizottsági jelentés (COM(2013) 683 végleges).

4 — Commission staff working document accompanying the Report on the implementation of Council Directive 91/676/EEC concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources based on Member State reports for the period 2008–2011, SWD(2013) 405 final, Part 4, 41. o.

b) a környezeti feltételeket az adott tagállam érintett térségeiben.

(4) A cselekvési programokat a megalkotásuktól számított négy éven belül végrehajtják, és azok a következő kötelező intézkedéseket tartalmazzák:

a) a III. melléklet intézkedései;

b) a tagállamok által a 4. cikknek megfelelően létrehozott helyes mezőgazdasági gyakorlatra vonatkozó szabályzat(ok)ban előírt intézkedések, kivéve amelyek helyébe a III. melléklet intézkedései léptek.

[...]

(7) A tagállamok legalább négyévenként felülvizsgálják, és, ha szükséges, átdolgozzák cselekvési programjaikat, beleértve minden, az 5. bekezdés [helyesen: (5) bekezdés] szerinti további intézkedést. A cselekvési programok minden változásáról tájékoztatják a Bizottságot.”

10. Részletesebben a II. és III. melléklet szerinti alábbi intézkedésekről van szó:

„II. melléklet

A helyes mezőgazdasági gyakorlat szabályzata(i)

A. A nitrátszennyezés csökkentését célul kitűző és a Közösségen belül a különböző térségek feltételeit számításba vevő helyes mezőgazdasági gyakorlat szabályzata(i)nak a következő tételeket lefedő rendelkezéseket kell tartalmaznia, amennyiben relevánsak:

1. trágya kijuttatására alkalmatlan időszakok;
2. trágya kijuttatása meredek lejtésű mezőgazdasági területre;
3. trágya kijuttatása vízzel telített, elöntött, fagyott vagy hótakaróval borított talajra;

[...];

5. szerves trágya-tároló tartályok kapacitása és kialakítása, beleértve az annak megakadályozására tett intézkedéseket, hogy a szerves trágyát és a tárolt növényi anyagokból (pl. silótakarmány) származó szennyvizet tartalmazó folyadékok bevezetés vagy beszívargás által a felszín alatti vízbe és felszíni vízbe kerülve vízszennyezést idézzenek elő;
6. a termőföldön történő alkalmazás eljárásai, beleértve mind a műtrágya, mind az állati trágya szétterítésének azt a gyakorlatosságát és egyenletességét, amely biztosítja a vízbe kerülő tápanyagvesztés elfogadható szinten tartását. [...]

„III. melléklet

Az 5. cikk (4) bekezdésének a) pontjában meghatározott cselekvési programokba foglalandó intézkedések

1. Az intézkedések magukban foglalnak a következőkre vonatkozó intézkedéseket:
  - 1) időszakok, amelyekben tiltott bizonyos trágyatípusok kijuttatása mezőgazdasági területekre;
  - 2) szerves trágya-tároló tartályok kapacitása; ennek nagyobbak kell lenni a leghosszabb tiltott kijuttatási időszak megkövetelte tárolókapacitásnál, kivéve ahol az arra hatáskörrel rendelkező hatóság felé bizonyítható, hogy bármekkora az aktuális tárolókapacitást meghaladó állati trágya mennyisége, az a környezetre ártalmatlan módon kerül ártalmatlanításra;
  - 3) a trágyázószeres használatának korlátozása, összhangban a helyes mezőgazdasági gyakorlattal és számításba véve az adott veszélyeztetett terület jellemzőit, különösen:
    - a) a talajfeltételeket, talajtípust és -lejtést;
    - b) az éghajlati jellemzőket, esőzést és öntözést;
    - c) a földhasznosítást és mezőgazdasági gyakorlatot, beleértve a vetésforgó rendszereket;

és a következők egyensúlyára alapozva:

- i. a növények előrelátható nitrogénigénye;  
és
  - ii. a növények talajból és trágyázó szerekből származó nitrogénellátása, amely megfelel:
    - a nitrogén mennyiségének a talajban abban az időpontban, amikor a növények jelentős mértékben kezdik felvenni (kimagasló mennyiségek tél végén),
    - a szerves nitrogén nettó mineralizációjából származó nitrogénutánpótlás a talajban,
    - a szerves trágyából származó nitrogénvegyületek hozzáadásának;
    - a műtrágyákból és egyéb trágyázó anyagokból származó nitrogénvegyületek hozzáadásának.
2. Ezek az intézkedések biztosítják, hogy minden gazdaságban vagy állattartó telepen az egy évben a földeken felhasznált szerves trágya mennyisége, beleértve a maguk az állatok révén odakerülő trágyát is, ne haladjon meg bizonyos hektáronkénti mennyiséget.

A megengedett legmagasabb hektáronkénti mennyiség a 170 kg N-t tartalmazó trágya mennyisége. [...]

3. A tagállamok a 2. pontban meghatározott mennyiségeket az állatok száma alapján számíthatják ki. [...]

### III – Eljárás és kérelmek

11. A Bizottság 2009-ben kezdte meg a francia szabályozások vizsgálatát, és az állásfoglalásra való 2011. október 28-i felhívást követően indokolással ellátott véleményt intézett Franciaországhoz, amelyben 2011. december 28-ban határozta meg a végső határidőt az uniós jogi kötelezettségek teljesítésére. Mivel a francia válasz nem oszlatta el a Bizottság kételyeit, 2012. május 16-án benyújtotta a jelen keresetet.

12. A Bizottság azt kéri, hogy a Bíróság

1. állapítsa meg, hogy a Francia Köztársaság – mivel nem biztosította a nitrátokról szóló irányelv II. és III. mellékletében felsorolt valamennyi követelmény megfelelő és teljes körű végrehajtását – nem teljesítette az említett irányelv II. A. mellékletének 1., 2., 3. és 5. pontjával, valamint III. mellékletének 1.1., 1.2., 1.3. és 2. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (4) bekezdéséből, eredő kötelezettségeit;
2. a Francia Köztársaságot kötelezze a költségek viselésére.

13. A Francia Köztársaság azt kéri, hogy a Bíróság:

1. utasítsa el a Bizottság keresetét, és
2. a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

14. A felek írásbeli észrevételeket, 2013. november 7-én pedig szóbeli észrevételeket terjesztettek elő.

### IV – Értékelés

#### A – A jogalapokról

15. Az 1. cikk értelmében a nitrátokról szóló irányelv célja a mezőgazdasági forrásokból származó nitrátok által okozott vagy indukált vízszennyezés csökkentése, és a további ilyen vízszennyezés megelőzése.

16. Ebből a célból a tagállamok többek között olyan veszélyeztetett területeket jelölnek ki, amelyek nitráttal szennyezettek vagy szennyeződhetnek a védelmi intézkedések elmulasztása esetén. A tagállamoknak e területek tekintetében az 5. cikk (1) bekezdése értelmében cselekvési programokat kell alkotniuk.

17. E cselekvési programok képezik a jelen eljárás tárgyát. Azok a francia állam területének körülbelül felét érintik.<sup>5</sup>

18. A nitrátokról szóló irányelv 5. cikke (4) bekezdésének a) és b) pontja értelmében a cselekvési programok a III. melléklet intézkedéseit és a helyes mezőgazdasági gyakorlatra vonatkozó szabályzat(ok)ban előírt intézkedéseket kötelezően tartalmazzák. A helyes gyakorlatra vonatkozó szabályzat(ok)nak a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontja értelmében legalább a II. A. mellékletben említett tételeket kell tartalmaznia.

5 — A 4. lányszövegben hivatkozott SWD(2013) 405 végleges bizottsági dokumentum 17. oldala.

B – Az időbeli szempontból releváns francia szabályozások

19. A Bizottság a pert megelőző eljárásban és a perben különösen a 2001. január 10-i 2001-34. sz. rendeletet<sup>6</sup> és egy 2001. március 6-i rendeletet,<sup>7</sup> amelyek tárgyát a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló nemzeti cselekvési programok képezték, valamint különböző départmentek cselekvési programjait kifogásolta.

20. Franciaország mindazonáltal kizárólag újabb szabályozásokra, különösen egy 2011. december 19-i rendeletre<sup>8</sup> hivatkozik, és a Bizottság is állást foglal e rendelkezések kapcsán.

21. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a kötelezettségszegés fennállását a tagállamban az indokolással ellátott véleményben foglalt határidő lejártakor fennálló helyzet alapján kell megítélni. A később bekövetkezett változásokat a Bíróság nem veheti figyelembe.<sup>9</sup>

22. A Bizottság 2011. október 28-i indokolással ellátott véleményében 2011. december 28-ban határozta meg a végső határidőt Franciaország számára.

23. A 2011. december 19-i rendelet e határidő lejártá előtt lépett hatályba, és ezért azt főszabály szerint figyelembe kell venni a jelen ügyben.<sup>10</sup> A rendelet 2. cikkének (II) bekezdése mindazonáltal különböző olyan rendelkezéseket jelöl meg, amelyek csak 2012. szeptember 1-jén, tehát az indokolással ellátott vélemény határidejének lejártát követően léptek hatályba. Ezen túlmenően bizonyos szabályozásokat csak 2016. július 1-jétől, tehát egy még későbbi időponttól kell csak figyelembe venni. A jelen ügyben tehát a rendelkezések mindkét csoportját figyelmen kívül kell hagyni.

24. Azt is meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság kifogásolhatja-e a 2011. december 19-i rendelet fennmaradó szabályozásait. Ezek nem képezték ugyan a pert megelőző eljárás tárgyát, nem követelhető azonban meg, hogy az indokolással ellátott véleményben hivatkozott és a keresetben megjelölt nemzeti jogszabályok minden esetben teljesen megegyezzenek. Amennyiben a különböző eljárási szakaszok között megváltoztak a jogszabályok, az is elegendő, hogy a pert megelőző eljárásban kifogásolt jogszabályok által létrehozott rendszert összességében a tagállam által az indokolással ellátott véleményt követően hozott, valamint a keresetben támadott új intézkedések is fenntartsák.<sup>11</sup>

25. A Bíróság azt is kimondta, hogy egy kereset elfogadható, ha az – indokolással ellátott vélemény tárgyát képező rendszer alóli kivételeket bevezető és a kifogást így részben orvosoló – új nemzeti intézkedésekre vonatkozik. A kereset elfogadhatatlansága ilyen esetben lehetővé tenné a tagállam számára, hogy minden indokolással ellátott vélemény közlése estén jogszabályait kis mértékben módosítva – de egyebekben fenntartva a vitatott szabályozást – megakadályozza a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárást.<sup>12</sup>

6 – A JORF 2001. január 13-i száma, 655. o.

7 – A JORF 2001. március 25-i száma, 4712. o.

8 – A JORF 2011. december 21-i száma, 21556. o.

9 – A C-235/04. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2007. június 28-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-5415. o.) 52. pontja, a C-150/11. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2012. szeptember 6-án hozott ítélet 43. pontja és a C-286/12. sz., Bizottság kontra Magyarország ügyben 2012. november 6-án hozott ítélet 41. pontja.

10 – Hasonlóképpen a C-221/03. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2005. szeptember 22-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-8307. o.) 24. és azt követő pontjai.

11 – A 45/64. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1965. december 1-jén hozott ítélet (EBHT 1965., 1126., 1137. és azt követő oldal), a C-105/91. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 1992. november 17-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-5871. o.) 13. pontja és a 10. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 39. pontja.

12 – A C-203/03. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2005. február 1-jén hozott ítélet (EBHT 2005., I-935. o.) 30. pontja és a 10. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 40. pontja.

26. Az indokolással ellátott véleményt követően, az abban foglaltak orvoslása céljából elfogadott nemzeti intézkedésekre vonatkozó, az indokolással ellátott véleményben foglaltakhoz képest új kifogások esetén viszont más a helyzet.<sup>13</sup>

27. A keresetben felsorolt kifogások elfogadhatóságát tehát minden esetben meg kell vizsgálni abból a szempontból, hogy azokat a Bíróság mennyiben veheti figyelembe.

### C – A nitrátokról szóló irányelv mellékleteiben foglalt pontok átültetése vizsgálatának alapjáról

28. Franciaország arra hivatkozik a különböző kifogásokkal szemben, hogy a nitrátokról szóló irányelv a tagállamokra bízta a II. és III. melléklet egyes pontjainak átültetésére hozandó intézkedések meghatározását. A Bizottság ezért csak nyilvánvalóan alkalmatlan szabályozásokat kifogásolhat.

29. Ezen állásponttal egyet kell érteni annyiban, amennyiben a mellékletek vitatott pontjai viszonylag tágra vannak megfogalmazva. A tagállamoknak rendelkezéseket vagy intézkedéseket kell elfogadniuk bizonyos kérdések vonatkozásában, magából a szövegből azonban nem mindig derül ki pontosan, hogy az átültető rendelkezéseknek mit kell tartalmazniuk. A nitrátokról szóló irányelv tehát mérlegelési jogkört biztosít a tagállamoknak az átültetés kapcsán.<sup>14</sup>

30. E mérlegelési jogkör azonban korlátozott, mégpedig elsősorban a nitrátokról szóló irányelv 1. cikkben rögzített célja – a mezőgazdasági forrásokból származó nitrátok által okozott vagy indukált vízszennyezés csökkentése és a további ilyen vízszennyezés megelőzése – által.<sup>15</sup> Az irányelv célja tehát, hogy megvalósítsa a környezet minősége javításának az EUMSZ 191. cikk (1) bekezdésének első franciabekezdése szerinti célját és az EUMSZ 191. cikk (2) bekezdése szerinti megelőzés elvét.

31. A szükséges intézkedések cselekvési programokban történő meghatározásakor a tagállamoknak egyébként a nitrátokról szóló irányelv 5. cikkének (3) bekezdése szerint – akárcsak az EUMSZ 191. cikk (3) bekezdése értelmében – számításba kell venniük a hozzáférhető tudományos és műszaki adatokat.<sup>16</sup>

32. A Bizottság ennél fogva kifogásolhatja a nemzeti cselekvési programok minden olyan hiányosságát, amely akadályozza a mezőgazdasági forrásokból származó nitrátok által okozott vagy indukált vízszennyezés hatékony csökkentését és megelőzését. Ennek körében különösen a legjobb hozzáférhető tudományos ismeretekre kell támaszkodnia.

33. A jelen ügyben e tekintetben mindenekelőtt három tanulmány bír jelentőséggel. A Bizottság kifejezetten hivatkozik egy, a megbízásából készült 2001-es tanulmányra<sup>17</sup> és egy 2007. évi tudományos cikkre<sup>18</sup>, amelyet nem mutat ugyan be, de amelyet Franciaország sem kérdőjelez meg tartalmi szempontból. A Bizottság ezen túlmenően közzétett az Interneten egy időszerűbb 2011-es tanulmányt<sup>19</sup>, amely szintén a megbízásából készült. Az utóbb említett tanulmányt nem lehet ugyan

13 – A 10. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyben hozott ítélet 41. pontja.

14 – A C-322/00. sz., Bizottság kontra Hollandia ügyben 2003. október 2-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-11267. o.) 46. pontja. Lásd továbbá a veszélyeztetett területek azonosítása vonatkozásában a C-293/97. sz. Standley és társai ügyben 1999. április 29-én hozott ítélet (EBHT 1999., I-2603. o.) 37. és 39. pontját.

15 – A 14. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 46. pontja.

16 – Lásd a C-60/05. sz., WWF Italia és társai ügyben 2006. június 8-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-5083. o.) 27. pontját, a C-334/04. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2007. október 25-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-9215. o.) 32. pontját és a C-418/04. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2007. december 13-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-10947. o.) 63. pontját.

17 – Environmental Resources Management, Evaluation des programmes d'action élaborés par les États membres (2001.), a keresetlevél A-10. melléklete.

18 – Gac, A., Béline, F., Bioteau, T. és Maguet, K., (2007.) „A French inventory of gaseous emissions (CH<sub>4</sub>, N<sub>2</sub>O, NH<sub>3</sub>) from livestock manure management using a mass-flow approach”, *Livestock Science* 112 (2007.) 252–260.

19 – DLO-Alterra Wageningen UR és társai, Recommendations for establishing Action Programmes under Directive 91/676/EEC concerning the protection of waters against pollution caused by nitrates from agricultural sources (<http://ec.europa.eu/environment/water/water-nitrates/pdf/study4.zip>).



Franciaország terhére figyelembe venni, mivel a felek nem hivatkoznak arra. Mivel azonban a Bizottság azt nyilvánvalóan irányadónak tekinti, abból kell kiindulni, hogy az a 2001-es tanulmánnyal szemben időszerűvé tett tudományos ismereteket dokumentál. Ezért az főszabály szerint alkalmas a Bizottság tudományos érveinek megdöntésére vagy legalábbis relativizálására.

34. Franciaország egyébként különösen újabb vagy jobb tudományos ismeretek útján cáfolhatja meg a megfelelő kifogásokat. Az említett tagállam e célból különböző dokumentumokat mutat be.

35. Végezetül a nitrátokról szóló irányelv gazdák által a gyakorlatban alkalmazandó átültetésének szükségességét is hangsúlyozni kell. Az élőhelyirányelv<sup>20</sup> átültetésével kapcsolatban a Bíróság megállapította, hogy az irányelv tekintetében – amely a környezetvédelmi jog területén összetett és technikai szabályokat állít fel – a tagállamoknak különösen ügyelniük kell arra, hogy az irányelv átültetésének biztosítását célzó jogszabályaik egyértelműek és pontosak legyenek.<sup>21</sup> Amint azt a jelen eljárás mutatja, a nitrátokról szóló irányelv szabályai szintén összetettek és technikai jellegűek. Azok gyakorlati alkalmazása ezenfelül alapvetően nem a szükséges szakismerettel rendelkező hatóságok, hanem a gazdák feladata. Az átültetésnek ezért annyira egyértelműnek és pontosnak kell lennie, hogy az alkalmazás környezetkutatói képzettség nélkül is lehetséges legyen.<sup>22</sup>

#### D – Az első jogalapról: kijuttatási időszakok

36. Az első jogalap a trágyakijuttatási időszakokkal összefüggő öt részből áll. A nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 1. pontja értelmében a helyes mezőgazdasági gyakorlat szabályzata(i)nak a trágya kijuttatására alkalmatlan időszakokat lefedő rendelkezéseket kell tartalmaznia, amennyiben relevánsak. A III. melléklet 1.1. pontja is úgy rendelkezik, hogy a cselekvési programok magukban foglalnak az azon időszakokra vonatkozó intézkedéseket, amelyekben tiltott bizonyos trágyatípusok kijuttatása mezőgazdasági területekre.

37. Franciaország ezzel szemben kizárólag a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének I. pontjára hivatkozik, amely az első jogalap legtöbb része tekintetében új szabályozásokat tartalmaz. Az említett rendelet ugyan 2011. december 28. előtt lépett hatályba, de – amint azt Franciaország elismeri – a releváns rendelkezések a rendelet 2. cikkének (II) bekezdése értelmében csak 2012. szeptember 1-jétől voltak alkalmazandók. Nem azok határozták meg tehát a jogi helyzetet a releváns időpontban.

38. Következésképpen a 2001. március 6-i rendelet korábban hatályos szabályozása az irányadó. Az, miként az új szabályok is, különbséget tesz egyrészt a különböző kultúrák, másrészt a különböző trágyatípusok között. A kultúrák esetében különbséget tesz a nagy tavaszi és őszi kultúrák, valamint a több mint hat hónapja bevetett gyepterület között. A trágyaosztályozás I. típusába az inkább szilárd szerves trágya, II. típusába ezzel szemben az inkább folyékony szerves trágya, vagyis a hígtrágya tartozik. A III. típusba tartozik például a műtrágya.

#### 1. Az első jogalap tartalmi szempontból nem vitatott részei

39. A Bizottság kifogásolja, hogy Franciaország nem teljesítette e kötelezettségeket, mivel

- nem írt elő az I. típusú trágyákra vonatkozó kijuttatási tilalmakat a nagy őszi kultúrák és a több mint hat hónapja bevetett gyepterület esetében,

20 – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.).

21 – A C-6/04. sz., Bizottság kontra Egyesült Királyság ügyben 2005. október 20-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-9017. o.) 26. pontja, a C-508/04. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2007. május 10-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-3787. o.) 73. pontja és a 16. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Írország ügyben hozott ítélet 219. pontja.

22 – Lásd a C-526/08. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben 2010. január 28-án ismertetett indítványom (EBHT 2010., I-6151. o.) 99. pontját.

- csak júliusra és augusztusra írt elő az I. típusú trágyákra vonatkozó kijuttatási tilalmakat a nagy tavaszi kultúrák esetében,
- a nagy őszi kultúrák esetében csak a november 1-jétől január 15-ig terjedő időszakra írt elő a II. típusú trágyákra vonatkozó kijuttatási tilalmakat, a III. típusú trágyákra vonatkozó pedig nem írt elő tilalmakat a január 15. utáni időszakra,
- a nagy tavaszi kultúrák esetében csak a január 15-ig terjedő időszakra írt elő a II. típusú trágyákra vonatkozó kijuttatási tilalmakat.

40. A tilalmak előírásának teljes mellőzését illetően a Bizottság kifejti, hogy a tagállamok a nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 1. pontja és III. mellékletének 1.1. pontja alapján főszabály szerint kötelesek ilyen tilalmakat előírni. A tilalmak előírásának mellőzését ezért igazolni kell.

41. A Bizottság az általa elégtelennek ítélt tilalmakat illetően kifejti, hogy a növekedési időszak végét követően, illetve kezdetét megelőzően nem juttatható ki trágya.

42. Franciaország mindazonáltal nem próbálja igazolni a tilalmak hiányát vagy megindokolni a kritizált tilalmak időtartamát. Előadásában csak a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének I. részével bevezetett kijuttatási minimumtilalmakat ismerteti, illetve veszi védelmébe.

43. Franciaország tehát nem vitatja, hogy a 2011 előtt hatályos szabályozások elégtelenek voltak. Mivel azonban az új szabályok a releváns időpontban még nem voltak hatályban, az első jogalap e részei megalapozottak.

44. Amennyiben azonban a Bizottság az új szabályokat kifogásolja,<sup>23</sup> annyiban érveit el kell utasítani a Franciaország által már helyesen előadott azon okból, hogy e kifogásokat az alapokmány 21. cikkének első bekezdésével és a kereset benyújtásakor hatályos eljárási szabályzat 38. cikke 1. §-ának c) pontjával (jelenleg az eljárási szabályzat 120. cikkének c) pontja) ellentétesen nem a keresetlevél, hanem csak az indokolással ellátott vélemény egyik melléklete tartalmazza.<sup>24</sup>

45. Ez a jelen ügyben annál is inkább jelentőséggel bír, mivel a Bizottság a keresetlevélben arra szorítkozik, hogy bizonyos tilalmi időszakokat elégtelenként kritizál, és csak az említett mellékletben mutatja be, hogy milyen tilalmi időszakokat tekint megfelelőnek. Ezen utóbbi érv azonban módosítaná a kereset tárgyát, és ezért azt már a keresetlevélben (és a pert megelőző eljárásban) világosan felismerhetően ismertetni kellett volna. A válasz megfelelő állításai a válasz benyújtásakor hatályos eljárási szabályzat 42. cikkének 2. §-a (jelenleg az eljárási szabályzat 127. cikkének (1) bekezdése) értelmében elkésztettek.

46. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének I. részét nem érinti a jelen jogalap. Franciaország ugyanis csak hiányosan ismertette a gyepterületre történő kijuttatásra vonatkozó új szabályokat. Azok egy kivételt tartalmaznak az I. típusú, csekély mértékben terhelt szerves trágya gyepterületre történő kijuttatása tekintetében hektáronként 20 kg nitrogén határig a december 15-től január 15-ig tartó tilalmi időszak során.<sup>25</sup> Ha azonban a gazdák minden hónapban ennyi nitrogént juttatnának ki, akkor elérnék az évenként 240 kg nitrogén, tehát a nitrátokról szóló irányelv III. mellékletének 2. pontja alapján megengedett egyértelműen meghaladó értéket. E rendkívül széleskörű kivételre figyelemmel a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének

23 — A keresetlevél 108. pontjának utolsó mondata.

24 — A keresetlevél mellékleteinek 446. oldala.

25 — Lásd a 2011. december 19-i rendelet I. melléklete I. részének 7. lábjegyzetét.

I. része tehát az I. típusú szerves trágya gyepterületre történő kijuttatása tekintetében a korábbi jogi helyzet csak csekély mértékű változásának tekinthető. E szabályozás tehát a jelen eljárás tárgyát képezi annyiban, amennyiben az egész évben lehetővé teszi az I. típusú szerves trágya gyepterületre történő kijuttatását.<sup>26</sup>

47. Franciaország tehát megsértette a nitrátokról szóló irányelv 5. cikkének (4) bekezdését, II. A. mellékletének 1. pontját és III. mellékletének 1.1. pontját, mivel

- a 2001. március 6-i rendelet nem tartalmaz az I. típusú trágyák kijuttatására vonatkozó tilalmakat a nagy őszi kultúrák esetében, és
- a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének I. része csak csekély mértékű korlátozásokat tartalmaz az I. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatása tekintetében,
- a 2001. március 6-i rendelet csak a július 1-je és augusztus 31-e közötti időszakban tiltotta meg az I. típusú trágyák kijuttatását a nagy tavaszi kultúrák esetében,
- a 2001. március 6-i rendelet csak a november 1-je és január 15-e közötti időszakban tiltotta meg a II. típusú trágyák kijuttatását a nagy őszi kultúrák esetében, valamint mivel
- a 2001. március 6-i rendelet csak január 15-ig tiltotta meg a III. típusú trágyák kijuttatását a nagy őszi kultúrák esetében és a II. típusú trágyák kijuttatását a nagy tavaszi kultúrák esetében.

2. A II. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatásáról

48. A Bizottság azt követeli, hogy Franciaország legkésőbb szeptember 15-től, ne pedig csak november 15-től tiltsa meg a II. típusú szerves trágyák gyepterületre történő kijuttatását, amint azt a 2001. március 6-i és 2011. december 19-i rendeletek előírják. A Bizottság kifejti, hogy a növények csak legalább 5° C-os külső hőmérséklet esetén indulnak növekedésnek és vesznek fel nitrogént. A szerves nitrogén ezenkívül alacsony hőmérsékleteken is mineralizálódik, vagyis a növények számára hozzáférhető formába alakul át. E nitrogén kilúgozódása kockázatának kiküszöbölése érdekében a trágyázást a növekedési időszak vége előtt legkésőbb 15 nappal kell elvégezni. A Bizottság a válaszban ezt azzal egészíti ki, hogy a II. típusú szerves trágyáknak különösen magas az ásványinitrogén-koncentrációja. A vízszennyezés kockázata ezért különösen magas.

49. Franciaország véleménye szerint további szempontokat is figyelembe kell venni. Érvei mindazonáltal lényegében az I. típusú szerves trágyákra összpontosulnak, amelyek a jelen kifogás szempontjából nem bírnak jelentőséggel.

50. A II. típusú szerves trágyákat illetően Franciaország viszonylag általánosan kifejti, hogy a tartalmazzott *szerves* nitrogén nem mineralizálódik olyan gyorsan, mint azt a Bizottság feltételezi. A megfelelő mennyiségű mineralizálódott nitrogén növekedési időszak kezdetén való hozzáférhetőségének biztosításához célszerű a szerves trágyát már a megelőző ősztől kijuttatni.

51. A Bizottság által az e szerves trágyákban jelen lévő, *már mineralizálódott* nitrogén viszonylag magas arányával kapcsolatban következetesen kifejtettek azonban Franciaország nem vitatja. Az őszi kijuttatás tehát növeli annak kockázatát, hogy a mineralizálódott nitrogén kilúgozódik a tél folyamán, és így hozzájárul a vízszennyezéshez, ahelyett, hogy a növények használnák fel azt.

26 — Lásd a fenti 25. pontot.

52. A nitrogén mikroorganizmusok általi immobilizálása alapján fellépő nitrogénhiány („faim d’azote”) érve sem igazolhatja az őszi kijuttatást. Sokkal inkább attól kell tartani, hogy tavaszig az ősszel kijuttatott nitrogén nagy része immobilizálódik vagy kilúgozódik. Az immobilizálódás kockázata csak a növekedési időszakhoz lehető legközelebbi kijuttatással küszöbölhető ki.

53. Franciaország tehát megsértette a nitrátokról szóló irányelv 5. cikkének (4) bekezdését, II. A. mellékletének 1. pontját és III. mellékletének 1.1. pontját, mivel a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének I. része nem már szeptember 15-től tiltja meg a II. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatását.

3. A III. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatásáról

54. A Bizottság azt követeli, hogy a hegyes térségekben, ahol a hőmérséklet ezen időszakban 5° C alatt marad, februárra is tiltsák meg a III. típusú trágyák gyepterületre történő kijuttatását. Ezt sem a 2001. március 6-i, sem a 2011. december 19-i rendelet nem veszi figyelembe.

55. Ezen állítás megalapozottsága abból fakad, hogy a növények alacsony hőmérsékleteken nem indulnak növekedésnek, és ezért nem vesznek fel nitrogént. Ezen túlmenően a Bíróság már megállapította, hogy a nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletében említett rendelkezések jelentőségét olyan objektív kritériumok alapján kell megítélni, mint az egyes térségek földrajzi és éghajlati jellemzői.<sup>27</sup> A III. melléklet 1.1. pontja szerinti követelmények tekintetében ez már az 5. cikk (3) bekezdésének b) pontjából kiderül. Azt a körülményt ezért, hogy a hegyes térségekben hosszabb ideig uralkodik alacsonyabb hőmérséklet, figyelembe kell venni a kijuttatási tilalmak esetében.

56. Franciaország nem vitatja a Bizottság e meggyőző érvét.

57. Franciaország ezért megsértette a nitrátokról szóló irányelv 5. cikkének (4) bekezdését, II. A. mellékletének 1. pontját és III. mellékletének 1.1. pontját, mivel a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének I. része nem tiltja meg februárban a III. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatását a hegyes térségekben, ha ott a hőmérséklet 5° C alatt marad.

*E – A második jogalapról: szervestrágyatároló-kapacitás*

58. A második jogalappal a Bizottság a szerves trágya tárolására vonatkozó francia szabályozásokat kifogásolja.

59. A nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 5. pontja értelmében a helyes gyakorlat szabályzata(i)nak a szervestrágya-tároló tartályok kapacitását és kialakítását lefedő rendelkezéseket kell tartalmaznia, amennyiben relevánsak, beleértve az annak megakadályozására tett intézkedéseket, hogy a szerves trágyát és a tárolt növényi anyagokból (pl. silótakarmány) származó szennyvizet tartalmazó folyadékok bevezetés vagy beszivárgás által a felszín alatti vízbe és felszíni vízbe kerülve vízszennyezést idézzenek elő. A III. melléklet 1.2. pontja értelmében a cselekvési programok magukban foglalnak a szervestrágya-tároló tartályok kapacitására vonatkozó intézkedéseket. Ennek nagyobbak kell lenni a leghosszabb tiltott kijuttatási időszak megkövetelte tárolókapacitásnál, kivéve ahol az arra hatáskörrel rendelkező hatóság felé bizonyítható, hogy bármekkora az aktuális tárolókapacitást meghaladó állati trágya mennyisége, az a környezetre ártalmatlan módon kerül ártalmatlanításra.

60. A Bizottság azt rója fel Franciaországnak, hogy nincsenek a szükséges kapacitások ellenőrizhető kiszámítására vonatkozó pontos szabályok. Amennyiben a kiszámításhoz bizonyos időszakokat adnak meg, azok túl rövidek, és a szilárd szerves trágya földeken történő tárolása nem engedhető meg.

27 — A 14. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 136. pontja.

## 1. A szükséges tárolókapacitások meghatározására vonatkozó pontos szabályok hiányáról

61. A Bizottság véleménye szerint nem elegendő, hogy a francia jog ugyan elvontan visszaadja a szükséges tárolókapacitásokra vonatkozó szabályozások céljait, de nem tartalmaz az egyes gazdaságok szükséges tárolókapacitásainak kiszámítására vonatkozó konkrét szabályozásokat. Sem a gazdák, sem a felügyeleti hatóságok nem képesek megállapítani a szükséges kapacitásokat.

62. Franciaország nem vitatja a konkrét szabályozás szükségességét, arra hivatkozik azonban a Bizottsággal szemben, hogy a 2011. december 19-i rendelet II. melléklete II. részének 1. pontja tartalmazza a szükséges kritériumokat. A tárolókapacitásoknak le kell fedniük a szerves trágya-kijuttatás tilalmának időszakait, és azokat a DEXEL (Diagnostic Environnement de l'Exploitation d'Elevage – állattenyésztési környezetdiagnosztika) módszer segítségével kell kiszámítani.

63. E rendelkezés formálisan közvetlenül a rendelet kihirdetésével lépett hatályba. Franciaország nem vitatott állításai szerint az a fennálló kijuttatástilalmi időszakok alapján azonnal alkalmazandó volt. Így az már az indokolással ellátott vélemény határidejének 2011. december 28-i lejártakor alkalmazandó volt, és azt a jelen ügyben figyelembe kell venni.

64. A Bizottság azonban kifogásolja, hogy a DEXEL módszer sem elég egyértelmű, mivel nem tartalmaz egyszerű kritériumokat a felhalmozódó szerves trágya meghatározásához. Az sokkal inkább egy összetett szabályrendszert tartalmaz, amelyet az akkreditált szakértőknek minden egyes gazdaságra alkalmazniuk kell.

65. Mindazonáltal nem nyilvánvaló, hogy a szakértők szükséges tárolókapacitások megállapításába történő bevonása alkalmatlan vagy a nitrátokról szóló irányelv által kizárt lenne. Sokkal inkább a Bizottság egy tanulmánya is azt mutatja, hogy a szükséges tárolókapacitások pontos meghatározása rendkívül összetett feladat,<sup>28</sup> amely igenis szükségessé teheti szakértők közreműködését.

66. A Bizottság továbbá már a pert megelőző eljárásban kifogásolta, hogy a DEXEL módszer túl alacsony tárolókapacitásokra vezet. A Bizottság e kifogást elfogadható módon úgy konkretizálja a válaszban, hogy nincs biztosítva biztonsági rés, és a módszer a tárolókapacitások meghatározása során a gazdaság gazdasági és agrártudományos kényszereit is figyelembe veszi.

67. A biztonsági rés szükségessége a nitrátokról szóló irányelv III. melléklete 1.2. pontjának szövegéből következik. Ennek értelmében a szerves trágya-tároló tartályok kapacitásának *nagyobbnak* kell lenni a leghosszabb időszak megkövetelte tárolókapacitásnál.

68. Franciaország azonban helyesen hivatkozik arra, hogy a minimális biztonsági rést előírja a 2011. december 19-i rendelet I. melléklete II. része 1. pontjának harmadik bekezdése. E rendelkezés értelmében figyelembe kell venni az éghajlati kockázatokat, vagyis azon további időszakok kockázatát, amelyekben a szerves trágya nem juttatható ki, például mert a talaj fagyott. A Bizottság második jogalapjának e része ezért megalapozatlan.

69. A gazdasági és agrártudományos kényszereket illetően a nitrátokról szóló irányelv sehol sem írja elő, hogy e kényszerek igazolják a követelményeitől való eltérést. Ha valamely gazdaság nem képes biztosítani a szükséges tárolókapacitásokat, és másképp sem képes a környezetbarát eltávolítást igazolni, állatállományát sokkal inkább megfelelően korlátoznia kell.

28 — Lásd a 19. lánkjegyzetben hivatkozott 2011-es tanulmány 46. oldalát (Part B, Farming practices in relation to water pollution risks).

70. A DEXEL módszerről szóló dokumentum<sup>29</sup> Bizottság által hivatkozott részletei mindazonáltal nem engedik azt feltételezni, hogy e módszer alapjául a szükséges tárolókapacitások megállapítása során a gazdasági és agrártudományos kényszerek szolgálnának. Azok sokkal inkább a nitrátokról szóló irányelv követelményeinek való, szükségtelen költségek nélküli megfelelést célozzák.

71. Legfeljebb az kifogásolható, hogy a módszer átmeneti intézkedéseket ír elő a szükséges tárolókapacitások kialakítása előtt, és ennek körében a nitrátokról szóló irányelvvvel ellentétes kijuttatást vesz számításba, amíg nem áll rendelkezésre elegendő tárolókapacitás. Jóllehet gyakorlatilag kevésbé realiztikusnak tűnik ahhoz ragaszkodni, hogy a gazdák nem juttatnak ki szerves trágyát, holott tárolóik már megteltek, de ha a tagállamok jóváhagyják az ilyen magatartást, megsértik a nitrátokról szóló irányelvet. Sokkal inkább ösztönözniük kell, hogy a gazdák szükség esetén más módon tárolják a felesleges szerves trágyát, vagy azt megfelelően eltávolíttassák. E kérdés mindazonáltal nem képezi a kereset tárgyát.

72. Következésképpen a második jogalap e része megalapozatlan.

## 2. A lefedendő maximális tárolási időszakok tartamáról

73. A Bizottság második jogalapjának második részével kifejezetten azt kifogásolja, hogy a tárolókapacitások kiszámításakor túl rövid maximális tárolási időszakokat érnek el.

74. E kifogás már csak azért is megalapozott, mert a 2011. december 19-i rendelet 2. cikke (I) bekezdésének 2. pontja értelmében az új kijuttatási tilalmakat csak az 5. cselekvési program elfogadását követő három év elteltével és legkésőbb 2016. július 1-jétől kell a szükséges tárolókapacitások kiszámításának alapjául venni. Mivel a kijuttatási tilalmak még túl röviden vannak meghatározva,<sup>30</sup> az előírt tárolókapacitások szükségszerűen még nem fedik le a szükségletet.

75. A Bizottság azonban továbbmegy: véleménye szerint a Bretagne, Basse-Normandie, Haute-Normandie, Picardie, Champagne-Ardenne, Lorraine, Alsace, Poitou-Charentes, Franche-Comté, Ile-de-France, Rhône-Alpes, Auvergne, Bourgogne, Pays de Loire, Nord-Pas-de-Calais és Centre régiókban a département-oknak legalább hat hónapos időszakokat, Languedoc-Roussillon, Aquitaine, Midi-Pyrénées régiókban és a Côte d'Azurön legalább öt hónapos időszakokat kellene figyelembe venniük. Ezen időszakok indokolását a Bizottság a 2001-es tanulmányra<sup>31</sup> alapozza.

76. Franciaország arra hivatkozik a Bizottsággal szemben, hogy e követelmények nem kellőképpen differenciáltak. Számos olyan tényező van, amelyet figyelembe kell venni, és amely más időszakokra vezethet.

77. E tényezők közül kettőt kell kiemelni: egyrészt a szilárd szerves trágya, illetve a tömör szalmatrágya („fumier compact pailleux”) kezelését, amelyet Franciaországban az I. típusú szerves trágyák körébe sorolnak, másrészt pedig a gyepek jelentőségét.

78. Franciaország bemutatja egy tanulmánynak a Bizottság által tartalmi szempontból nem vitatott összefoglalását, amelyből kiderül, hogy a különböző szerves trágyafajták és különösen a tömör szalmatrágya eleinte több ásványi nitrogént köt meg, mint amennyit lead.<sup>32</sup> Akkor is korlátozott tehát a vízszennyezés kockázata, ha azt a vegetációs időszak kezdete előtt viszonylag hosszú idővel juttatják is ki. Egy újabb, a Bizottság által közzétett tanulmány hasonló eredményre jut.<sup>33</sup>

29 — [http://www.inst-elevage.asso.fr/IMG/pdf/Dexel\\_Methode\\_et\\_referentiel.pdf](http://www.inst-elevage.asso.fr/IMG/pdf/Dexel_Methode_et_referentiel.pdf), 63. o.

30 — Lásd a fenti 36. és azt követő pontokat.

31 — Hivatkozás a 17. lábjegyzetben.

32 — Az ellenkérelem 3. mellékletének 93. oldala.

33 — Lásd a 19. lábjegyzetben hivatkozott 2011-es tanulmány 43. oldalát (Part B, Farming practices in relation to water pollution risks).

79. A gyepek továbbá látszólag egyértelműen hosszabb időszakokon keresztül képesek hasznosítani a nitrogént, mint más kultúrák. A Bizottság által közzétett 2011. évi tanulmány ezért a gyepek tekintetében egyértelműen rövidebb biztosítandó időszakokat jelöl meg, mint az egyéb kultúrák tekintetében, mégpedig Franciaország esetében a régiótól függően két és hat hónap közötti időszakot.<sup>34</sup> E tanulmány a jelen ügyben releváns, mivel az olyan tudományos ismereteket aktualizál, amelyeket a Bizottság által hivatkozott 2001. évi tanulmány ismertet.

80. Anélkül, hogy szükséges lenne Franciaország egyéb kifogásainak részletes vizsgálata, megállapítható tehát, hogy a Bizottság által érvényesíteni kívánt hat vagy öt hónapos átalányidőszakok nem Franciaország teljes területén indokoltak.

81. Így ezen időszakok valószínűleg túl hosszúak lennének egy olyan gazdaság esetében, amely Dél-Franciaországban külterjes legeltetési rendszerben történő állattenyésztéssel foglalkozik. Ezzel szemben egy északi intenzív hizlalógazdaságnak, amely teljes területét takarmánytermelésre használja, alkalmasint még az említetteknel is hosszabb időszakokat kell alapul vennie a szükséges tárolókapacitások kiszámításához.

82. Franciaország ezért megsértette a nitrátokról szóló irányelv 5. cikkének (4) bekezdését, II. A. mellékletének 5. pontját és III. mellékletének 1.2. pontját, mivel a szervestrágyatároló-kapacitást a 2011. december 19-i rendelet 2. cikke (I) bekezdésének 1. és 2. pontja, valamint I. mellékletének II. része értelmében túl rövid ideig tartó kijuttatási tilalmak alapján számítják ki. A második jogalap e része ezen túlmenően megalapozatlan.

### 3. A földeken történő tárolásról

83. A második jogalap utolsó részével a Bizottság azt kifogásolja, hogy tíz hónapig Franciaország majdnem mindegyik cselekvési programja lehetővé teszi a tömör szalmatrágya földeken történő tárolását, anélkül, hogy szükséges lenne a talajtól történő elszigetelés vagy a lefedés. A nitrát ezáltal a talajvízbe, erős esőzés esetén pedig akár a felszíni vizekbe is bekerülhet. Elsőként a válaszban kifogásolja a Bizottság a francia jogban előírt tárolási feltételek ellenőrizhetőségének hiányát.

84. Franciaország helyesen elsősorban arra hivatkozik, hogy a Bizottság az indokolással ellátott véleményben még megengedhetőnek tekintette a néhány hetes átmeneti tárolást.<sup>35</sup> A második jogalap e része ezért csak annyiban elfogadható, amennyiben a Bizottság a több mint néhány hetes tárolást kifogásolja.

85. A Bizottság kifogása e feltételek betartásának ellenőrizhetőségét illetően is kiterjeszti a válaszban az eljárás tárgyát. E kifogás ugyanis nem közvetlenül a megengedett gyakorlat szennyezési kockázatait érinti, hanem a szerves trágya földeken történő tiltott tárolásának kockázatát, amely korábban még nem nyert említést.

86. Amennyiben a Bizottság ezzel szemben a keresetlevélben a tárolás feltételeit, mégpedig a talajtól való elszigetelés és a lefedés hiányát kifogásolja, annyiban kifogását Franciaország álláspontjával szemben legalább közvetett módon tartalmazta a pert megelőző eljárásban a földeken történő túl hosszú tárolással kapcsolatban emelt kifogás. E feltételek ugyanis meghatározóak a vízszennyezés e gyakorlathoz kötődő kockázata tekintetében. Következésképpen ez a kifogás elfogadható.

34 — Hivatkozás a 19. lányszabványban, Part D, Recommendations for Measures, 47. o.

35 — A keresetlevél mellékleteinek 392. és 394. oldala.

87. Franciaország egy olyan szabályozásra, mégpedig az I. melléklet II. részének 2. pontjára hivatkozik ugyan, amely a 2011. december 19-i rendelet 2. cikkének (II) bekezdése alapján csak az indokolással ellátott vélemény határidejének lejártát követően lépett hatályba. Franciaország nem vitatott állításai szerint azonban e szabályozások a már ezelőtt hatályos 4. cselekvési programoknak felelnek meg. Azok tehát figyelembe vehetők a jelen ügyben.

88. E szabályozások csökkentik a vízszennyeződés kockázatát, mivel a tömör szalmatrágyát először két hónapig előtárolni kell, hogy ezáltal kiválhassanak az esetleges nitráttartalmú folyadékok. A megmaradó, inkább száraz szerves trágyában először alig keletkezik nitrátfelesleg, mivel a mineralizálódott nitrogént a mikroorganizmusok újból felveszik.<sup>36</sup>

89. A mineralizálódott nitrogén mikrobák általi felvétele azonban Franciaország állításai szerint is korlátozott időben, lényegében az ősze és a télre.<sup>37</sup> Mivel azonban a szerves trágya tíz hónapig tárolható, abból kell kiindulni, hogy a melegebb évszakokban újból felesleg keletkezik mineralizálódott nitrogénből. Legkésőbb ezen időpontban jelentőséghez jut az arra vonatkozó kötelezettség hiánya is, hogy a szerves trágyát elszigeteljék a talajtól, és lefedjék azt. A szabadban lévő tömör szalmatrágya ugyanis az eső révén újból dúsulhat vízzel, amely felveszi a mineralizálódott nitrogént, és a talajvízbe vagy a felszíni vizekbe szállítja azt.

90. Franciaország tehát megsértette a nitrátokról szóló irányelv 5. cikkének (4) bekezdését, II. A. mellékletének 5. pontját és III. mellékletének 1.2. pontját, mivel a 2011. december 19-i rendelet I. melléklete II. részének 2. pontja tíz hónapig lehetővé teszi a tömör szalmatrágya földeken történő tárolását, anélkül, hogy előírná, hogy a szerves trágyát a talajtól el kell szigetelni és le kell fedni.

#### F – Harmadik jogalap: kiegyensúlyozott trágyázás

91. A Bíróság már megállapította, hogy a nitrátokról szóló irányelv III. mellékletének 1.3. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikke (4) bekezdésének a) pontja értelmében a cselekvési programba foglalandó intézkedéseknek tartalmazniuk kell azokat a szabályokat, amelyek a növények előrelátható nitrogénigénye és a növények talajból és trágyázószerekből származó nitrogénellátása közötti egyensúly alapján meghatározzák a trágyázószerek kijuttatására vonatkozó korlátozásokat.<sup>38</sup> A III. melléklet 1.3. pontjának ezen értelmezését egyébként alátámasztja az irányelv célja, miszerint annak rendelkezésre kell bocsátania a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelmének Közösségen belüli biztosításához szükséges eszközöket.<sup>39</sup>

92. A Bizottság kifogásolja, hogy a francia szabályozások ugyan megismétlik ezen elveket, nem ültetik át azonban azokat egy közvetlenül alkalmazandó szabályozásba. Megbízható számítási módszerre, valamint a szükséges paraméterek meghatározására van szükség, amelyek lehetővé teszik a gazdák számára annak kiszámítását, hogy mekkora szerves trágya-mennyiséget juttathatnak ki. E paramétereknek különösen az adott kultúrát, az adott szerves trágyatípus által tartalmazott nitrogén hatékonyságát és a már a talajban lévő nitrogént kell figyelembe venniük.

93. Franciaország lényegében két kifogást emel e jogalappal szemben: a nitrátokról szóló irányelv egyrészt nem kíván ennyire pontos szabályozást, másrészt a 2011. december 19-i rendelet I. melléklete III. részének 1. pontja alkalmasabb a kiegyensúlyozott trágyázás biztosítására, mint a Bizottság követelményei.

36 — Lásd a fenti 78. pontot.

37 — Lásd az ellenkérelem 3. mellékletének 97. oldalát.

38 — A 14. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 71. pontja.

39 — A 14. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Hollandia ügyben hozott ítélet 73. pontja.



94. Az első kifogást illetően a Bíróság már rámutatott arra, hogy a nitrátokról szóló irányelv III. mellékletének 1.3. pontját pontosan kell átültetni.<sup>40</sup> A pontosság szükséges foka szempontjából a szabályozás címzettjeinek kell irányadónak lenniük. Meg kell tudniuk állapítani, hogy milyen kötelezettségek vonatkoznak rájuk. Ha a szabályok a gazdákra vonatkoznak, a rendelkezésükre álló eszközökkel megbízhatóan meg kell tudniuk ítélni, hogy mekkora mennyiségű szerves trágyát juttathatnak ki.

95. E tekintetben nyitva maradhat a kérdés, hogy e követelmények csak a Bizottság rendszere útján teljesíthetők-e.

96. A Franciaország által hivatkozott rendelkezések azokat már csak azért sem elégítik ki, mert azok a gazdák tekintetében az indokolással ellátott vélemény határidejének lejártakor még egyáltalán nem voltak alkalmazhatók. A 2011. december 19-i rendelet I. melléklete III. része 1. pontjának c) alpontja ugyanis, amely a gazdák kötelezettségeit rögzíti, a rendelet 2. cikkének (II) bekezdése értelmében csak 2012. szeptember 1-jétől volt alkalmazható.

97. A 2011. december 19-i rendelet I. melléklete III. része 1. pontjának a) és b) alpontjában meghatározott rendszer a releváns időpontban ugyan hatályban volt, de még szintén nem volt alkalmazható. Az a) pont ugyanis végrehajtási rendelkezések megállapítását, vagyis operatív kidolgozást és annak paraméterekkel való kitöltését kívánja meg. Ezeket a b) pont értelmében a régióknak kell meghatározniuk minden kultúra és a gyepek tekintetében. A Bizottság állításai szerint e szabályozások csak a releváns határidő lejártát követően, mégpedig 2012. szeptember 1-jén léptek hatályba.

98. Amennyiben a Bizottság először a válaszban kifogásolja e regionális szabályozások tartalmi hiányosságait és a 2011. december 19-i rendelet bizonyos részletes szabályait, annyiban a jelen eljárás tárgyát próbálja kiterjeszteni. Ezen érv ezért elfogadhatatlan.

99. Ami végezetül a 2001. március 6-i rendelet melléklete 2.3. pontjának régi szabályozásait illeti, amelyeket a releváns időpontban a gazdák tekintetében még alkalmazni kellett, azok arra szorítkoznak, hogy a gazdától a nitrátokról szóló irányelv III. mellékletének 1.3. pontja értelmében vett kiegyensúlyozott trágyázást kívánnak meg.

100. Franciaország e szabályokkal kapcsolatos érveit úgy értelmezem, hogy a gazdáknak azok alapján minden egyes parcella tekintetében maguknak kell meghatározniuk, hogy milyen trágyázás megengedett. E megoldás előnyben részesítendő bizonyos paraméterek meghatározásával szemben, mivel a helyi adottságok teljes mértékben figyelembe vehetők.

101. E megközelítés elméletileg optimális trágyázást ígér. A jelen eljárás azt mutatja azonban, hogy a megengedett trágyázás meghatározása rendkívül bonyolult vállalkozás. Nem nyilvánvaló, hogy minden gazda képes konkrétan előírások nélkül is teljesíteni e feladatot.<sup>41</sup> Könnyen ellenőrizhető kritériumok nélkül ezenkívül a visszaélés jelentős mértékű veszélye áll fenn. Az új szabályokkal egyébként Franciaország is felhagyott e megközelítéssel, és azt regionális végrehajtási szabályokkal váltotta fel.

102. Franciaország tehát megsértette a nitrátokról szóló irányelv 5. cikkének (4) bekezdését és III. mellékletének 1.3. pontját, mivel a 2001. március 6-i rendeletben nem állapított meg a kiegyensúlyozott trágyázásra vonatkozó kellően pontos szabályozásokat.

40 — A C-266/00. sz., Bizottság kontra Luxemburg ügyben 2001. március 8-án hozott ítélet (EBHT 2001., I-2073. o.) 30. pontja.

41 — Lásd a fenti 35. pontot.

G – Negyedik jogalap: a hektáronként és évenként 170 kg nitrogén felsőhatár biztosítása

103. E jogalap a nitrátokról szóló irányelv III. mellékletének 2. pontja szerinti, hektáronként és évenként 170 kg nitrogén felsőhatár betartása biztosításának Franciaországban alkalmazott módszerére vonatkozik. A III. melléklet 3. pontja lehetővé teszi e mennyiség állatok száma alapján történő meghatározását. E módszert alkalmazzák Franciaországban úgy, hogy a különböző állatfajok tekintetében megjelölik azt a nitrogénmennyiséget, amelyet az év során egy példány kijuttatott szerves trágyája tartalmaz.

104. A megengedett nitrogénmennyiség állatok száma alapján történő meghatározása nyilvánvalóan a felsőhatár alkalmazásának megkönnyítését szolgálja. A gazdáknak nem kell megvizsgálniuk, hogy ténylegesen mennyi nitrogént juttatnak ki. Amíg állataik száma nem haladja meg a trágyázott terület felvevőképességét, elegendő a szerves trágyát egyetlenként elosztani e követelmény teljesítéséhez.

105. A Bizottság azonban kifogásolja, hogy Franciaország túl alacsony nitrogénmennyiségeket feltételez a kijuttatott szerves trágyában a különböző állatfajok tekintetében.

106. Jóllehet Franciaország e jogalap tekintetében is helytelenül hivatkozik a 2011. december 19-i rendelet új szabályozásaira, mégpedig a II. mellékletre, amely a 2. cikk (II) bekezdésével összefüggésben értelmezett I. melléklet V. része értelmében csak 2012 őszétől alkalmazandó. De ez csak a fejőstehenek kibocsátási referenciaértékeinek értékelése szempontjából bír jelentőséggel, mivel az egyéb haszonállatokra vonatkozó értékek változatlanok maradtak.

1. A fejőstehenekről

107. A Bizottság a fejőstehenekre vonatkozó kibocsátási referenciaértékekkel kapcsolatos kifogását két tudományos alátámasztott érvre alapozza: egyrészt nem veszik figyelembe a tehének tejtermelését. A tejtermelés növekedésével ugyanis több nitrogén is választódik ki. A Bizottság másrészt egy túl magas úgynevezett elpárolgási együttható alkalmazását kifogásolja.

108. Franciaország nem vitatja a Bizottság tejtermelésre alapozott érvét és különösen annak tudományos alapját. A 2011. december 19-i rendelet II. mellékletének B. pontja sokkal inkább alátámasztja a Bizottság álláspontját. Egyetlen kibocsátási referenciaérték helyett az különböző értékeket határoz meg a tejtermeléstől függően. A negyedik jogalap e része tehát ennyiben megalapozott.

109. A második érv, amely az úgynevezett elpárolgási együtthatóra vonatkozik, magyarázatot igényel. Ezen együttható lehetővé teszi a kiválasztódott nitrogénmennyiségből azon rész levonását, amely a kijuttatás előtt elpárolog a levegőbe. E levonást a Bíróság egyik határozatából vezetik le, amelyben megállapítást nyert, hogy a 170 kg-os éves felsőhatár alkalmazása szempontjából az a nitrogén bír jelentőséggel, amelyet a szerves trágya a kijuttatáskor tartalmaz. A nitrogén kijuttatás alatti elpárolgása ezért nem vehető figyelembe mérséklő tényezőként.<sup>42</sup> A Bizottság mindazonáltal nem vonja kétségbe, hogy ezen összefüggésben figyelembe vehető az a nitrogén, amely a kijuttatás *előtt*, vagyis az istállóban és a szerves trágya tárolása közben párolgott el.

110. E levonás elvégzéséhez Franciaország az elpárolgási együtthatót használja. A 2011. december 19-i rendelet előtt ezen együttható a fejőstehenek esetében 30% volt. Franciaország tehát azt feltételezte, hogy az istállóban kiválasztódott nitrogén 30%-a ott vagy a szerves trágya tárolása közben a levegőbe kerül. A Bizottság azonban egy 2007. évi tudományos cikkre<sup>43</sup> hivatkozik, amelyből csak 24%-os együttható következik.

42 — A C-161/00. sz., Bizottság kontra Németország ügyben 2002. március 14-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-2753. o.) 46. pontja.

43 — Hivatkozás a 18. lábjegyzetben.

111. A Franciaország által bemutatott szakirodalmi elemzés alátámasztja ezen értéket.<sup>44</sup> A 2011. december 19-i rendelet ennél fogva már nem 30%-os, hanem 25%-os együtthatón alapul.

112. Franciaország tehát megsértette a nitrátokról szóló irányelv III. mellékletének 2. és 3. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (4) bekezdését, mivel a 2001. március 6-i rendelet a fejőstehenekre vonatkozó kibocsátási referenciaértékek meghatározása során nem vette megfelelően figyelembe a tejtermelésben mutatkozó különbségeket, és túl magas elpárolgási együtthatón alapult.

113. Amennyiben a Bizottság a 2012. szeptember 1-jétől 2013. augusztus 31-ig terjedő időszakra vonatkozó átmeneti szabályozást kifogásolja, annyiban megállapítható, hogy e szabályozás nem képezte a pert megelőző eljárás tárgyát. Ezen érv ezért elfogadhatatlan.

## 2. Az egyéb haszonállatokról

114. Az egyéb haszonállatok esetében a Bizottság kifogása az egyes elpárolgási együtthatókra korlátozódik, amelyek a 2011. december 19-i rendelet előtt és után változatlanok maradtak. A sertések tekintetében a Bizottság mindazonáltal visszavonta keresetét.

115. A Bizottság ezen összefüggésben elismeri Franciaország azon első kifogását a szarvasmarhák tekintetében a fejőstehenek kivételével, hogy e kifogások konkretizálásakor számítási hibát vétett a keresetlevélben, amely a kifogásolt együtthatók *következményeinek* hibás bemutatását eredményezte. A Bizottság Franciaország azon érvét sem vitatja, hogy ugyanaz a hiba a többi haszonállat esetében is érinti a következmények bemutatását. E számítási hiba azonban önmagában nem teszi megalapozatlanná a túl magas együtthatók alkalmazására vonatkozó kifogást.

116. Egyébként rá kell mutatni arra, hogy a Bizottság egy táblázatban tévesen közli az egyéb szarvasmarhafajtákkal kapcsolatban 30%-os együttható alkalmazását, holott valójában 21%-os együtthatót alkalmaz.<sup>45</sup> Ez alkalmasint arra a félreértésre vezet Franciaország oldalán, hogy a Bizottság már nem kérdőjelezi meg a francia együtthatókat.<sup>46</sup> Ilyen jelentés azonban nem tulajdonítható a Bizottság nyilvánvaló elírásának, mivel az összefüggés és a konkrétan közölt értékek jelzik, hogy a Bizottság továbbra is alacsonyabb együtthatóból indul ki.

117. Franciaország továbbá arra hivatkozik, hogy a kifogásolt együtthatókat egy jobb módszer alkalmazva határozták meg, mint azokat az értékeket, amelyekre a Bizottság hivatkozik. A Bizottság értékeit azokból a nitrogénmennyiségekből vezették le, amelyek az istállókból és szerves trágya-tárolókból a levegőbe kerültek. A francia értékek ezzel szemben a kiválasztódott nitrogén azon nitrogénnel való összevetésén alapultak, amely még a szerves trágyában van akkor, amikor az a kijuttatás céljából elhagyja az istállót vagy a tárolót.

118. A Bizottság ugyan nem kifejezetten, de legalábbis közvetetten vitatja ezt az első pillantásra elfogadható érvet, mivel ragaszkodik saját értékeihez.

44 — Az ellenkérelem 5. mellékletének 101. és azt követő oldalai.

45 — A válasz 132. pontja.

46 — A viszontválasz 171. pontja.

119. A francia álláspont aggályos, mivel a Franciaország által bemutatott szakirodalmi áttekintés nem tesz felismerhetővé módszertani preferenciát, hanem bemutatja, hogy a szakirodalomban *minden* érték olyan kísérleteken alapul, amelyek csak az adott esetben vizsgált konkrét állattenyésztési körülményeket veszik figyelembe.<sup>47</sup> A szakirodalmi áttekintés hangsúlyozza továbbá a megállapított értékek jelentős mértékű ingadozását, és bemutatja, hogy a francia együttthatók rendkívül közel állnak a szakirodalmi értékekhez.<sup>48</sup> Végezetül a Bizottság által hivatkozott tanulmányt is figyelembe veszik, nem pedig megkérdőjelezzik.

120. Ha ezen túlmenően szemügyre vesszük azokat a francia dokumentumokat, amelyek elsőként azonosítják a szarvasmarhákra vonatkozó, jelenleg még alkalmazandó elpárolgási együttthatókat, megállapíthatóvá válik, hogy csak a fejőstehenek által kibocsátott nitrogén elpárolgására vonatkozó, akkoriban rendelkezésre álló szakirodalom középértékéről van szó.<sup>49</sup> Módszertani vita nem fedezhető fel.

121. Következésképpen abból kell kiindulni, hogy az együttthatók megállapításában mutatkozó esetleges módszertani különbségek kétségbe vonják a Bizottság e jogalapjának tudományos alapját.

122. Nagyobb súllyal eshet latba Franciaország azon érve, hogy a tudományosan megállapított adatok nagy különbségeket mutatnak a nitrát istállóban és tárolás közben történő elpárolgása esetében. Ezen ingadozás az ellen szól, hogy egy adott értéket tekintsünk egyedül helyes elpárolgási együttthatónak. Ez alkalmasint úgy értelmezhető, hogy a tagállamok főszabály szerint szabadon határozhatják meg az elpárolgási együttthatót, amely a tudományos tanulmányok különböző eredményei által szabott keretek között mozog.

123. Egy ilyen szabályozási mozgástér azonban összeegyeztethetetlen lenne a megelőzés elvével, amelyet tiszteletben kell tartani a nitrátokról szóló irányelv alkalmazásakor,<sup>50</sup> és ezért a III. melléklet 2. és 3. pontjának átültetésekor is. Következésképpen az állatonként meghatározott kibocsátási mennyiségnek feltétlenül biztosítania kell, hogy ne sérüljön a 170 kg-os felső határ. Ez csak akkor sikerülhet, ha e mennyiséget olyan alacsonyan határozzák meg, hogy a tényleges elpárolgási értékek ingadozásától függetlenül semmiképpen se kerüljön sor több mint 170 kg nitrát kijuttatására.

124. Máskülönben attól kellene tartani, hogy az éghajlati körülmények vagy a bizonyos térségekben bevett gyakorlatok alapján folyamatosan kevesebb nitrogén kerül a levegőbe a kijuttatás előtt, mint amennyit az elpárolgási együtttható szempontjából feltételeztek. Ezekben az esetekben tehát évenként és hektáronként több mint 170 kg nitrogén kijuttatására kerülne sor. Ez a cselekvési programok által megakadályozandó vízszennyeződések eredményezhet.

125. Az elpárolgási együttthatók tehát a kibocsátási mennyiségeknek a felső határ alkalmazása tekintetében az állatok száma alapján a nitrátokról szóló irányelv III. mellékletének 2. és 3. pontja szerint történő meghatározásakor csak a *legalacsonyabb* tudományosan igazolható elpárolgás alapján határozhatók meg.

126. Amennyiben a tagállamok mégis lehetővé kívánják tenni a gazdák számára a megengedett legnagyobb mennyiség teljes kihasználását, nem határozhatják meg a megengedett kibocsátási mennyiségeket egyszerű általánosítás útján az állatok száma alapján. Minden általánosításnak rendelkeznie kell ugyanis megfelelő biztonsági réssel annak megakadályozása érdekében, hogy a felső határt bizonyos esetekben túllépjék.

47 — Az ellenkérelem 5. mellékletének 103. oldala.

48 — Az ellenkérelem 5. mellékletének 103. és azt követő oldalai.

49 — CORPEN, Estimation des flux d'azote, de phosphore et de potassium associés aux bovins allaitants et aux bovins en croissance et à l'engrais, issus des troupeaux allaitants et laitiers et à leur système fourrager (2001.), 6. o., hivatkozással a fejőstehenekre vonatkozó értékekre, CORPEN, Estimation des flux d'azote, de phosphore et de potassium associés aux vaches laitières et à leur système fourrager (1999.), 5. o.

50 — Lásd a fenti 30. pontot.

127. Mivel a Bizottság által megkívánt alacsony elpárolgási együtthatók lényegében egy 2007. évi tudományos cikk<sup>51</sup> alapulnak, amelyet Franciaország nem cáfol meg jobb adatokkal, azok következőképpen relevánsak a jelen jogalap szempontjából.

128. Franciaország azonban a Bizottság adatai szerint megengedettnél egyértelműen magasabb elpárolgási együtthatókat használ a többi haszonállat esetében, mégpedig 30%-ot 21% helyett az egyéb szarvasmarhák, 60%-ot 30% helyett a baromfik, 30%-ot 9,5% helyett a juhok és kecskék, 30%-ot 13% helyett a lovak, valamint 60%-ot 45% helyett a nyulak esetében.

129. Franciaország ezért megsértette a nitrátokról szóló irányelv III. mellékletének 2. és 3. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (4) bekezdését, mivel a fejőstehenek kivételével a szarvasmarhákra, valamint a baromfikra, juhokra, kecskékre, lovakra és nyulakra vonatkozó kibocsátási értékek meghatározása a 2011. december 19-i rendelet II. mellékletében túl magas elpárolgási együtthatókon alapult.

#### H – Ötödik jogalap: lejtős területre való kijuttatás

130. A nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 2. pontja értelmében a helyes gyakorlat szabályzata(i)nak a trágya meredek lejtésű mezőgazdasági területre való kijuttatását lefedő rendelkezéseket kell tartalmaznia, amennyiben relevánsak. A talajlejtést a III. melléklet 3. pontjának a) alpontja értelmében is figyelembe kell venni.

131. Az ötödik jogalappal a Bizottság azt kifogásolja, hogy Franciaország megtiltja ugyan a kijuttatást ilyen területekre, de nem szabályozta a megengedett lejtést. A szántóföldeken 8%-os lejtéstől tiltandó a kijuttatás, a gyepek esetében 15%-os lejtésig megengedett az.

132. Franciaország ezzel szemben úgy véli, hogy a lejtést nem kell szabályozni. Sokkal inkább sok más tényező szintén jelentőséggel bír a vízszennyezés kockázata szempontjából. Elegendő ezért egy általános tilalom, amelynek keretében a gazdák e tényezőket figyelembe vehetik.

133. A Bizottság nem vonja kétségbe más tényezők jelentőségét, de egy olyan tanulmányra hivatkozik, amely már 5%-os lejtés esetében is jelentős mértékű kockázatokból indul ki, és azt ajánlja, hogy legfeljebb 7%-os lejtésig trágyázzanak. Megfelelő berendezés használata esetén vagy hegyvidéken alkalmasint 10%-os lejtésig lehet trágyázni. A hígtrágya, tehát folyékony trágya mindazonáltal minden esetben csak 7%-os lejtésig juttatható ki.<sup>52</sup>

134. Franciaország nem hivatkozik tudományos érvekre ezen ajánlások vitatására. Ez úgy értelmezhető, hogy a Bizottság ezen érvét nem cáfolták meg. Mivel a cselekvési programoknak a legjobb hozzáférhető tudományos ismereteken kell alapulniuk, Franciaország nem fogadott el a trágya meredek lejtésű területre való kijuttatására vonatkozó megfelelő szabályokat.

135. A Bizottság által az Interneten közzétett újabb tanulmány mindazonáltal csak több mint 8%-os lejtésű ugarokon nem tanácsolja a felszíni trágyázást, különösen több mint 100 méteres lejtők esetében. Csak 15%-os lejtéstől javasolja a trágyázás teljes tilalmát. Mindkét ajánlás elsősorban felszínvíz-közeli területekre vonatkozik.<sup>53</sup>

136. A több mint 100 méteres lejtőhosszúság a több mint 8%-os lejtők esetében csak a *különleges* kockázatok illusztrálására szolgál. Ezért az nem tekintendő a tilalmi kötelezettség szükséges feltételének.

51 — Hivatkozás a 18. lábjegyzetben.

52 — A 17. lábjegyzetben hivatkozott 2001-es tanulmány 18. oldala.

53 — A 19. lábjegyzetben hivatkozott 2011-es tanulmány 54. és 55. oldala (Part D, Recommendations for Measures).

137. Első pillantásra feltételezhetnénk, hogy a felszínvíz-közeli területekre ugyanaz vonatkozik, mint a lejtőhosszúságra. A tanulmány mindazonáltal a felszíni vizek szennyezésére korlátozza a meredek lejtésű lejtőkre való kijuttatás kockázatainak bemutatását. A lejtős területre való kijuttatás ennél fogva azért problematikus, mert a szerves trágya vagy a már vízben oldott nitrogénvegyületek a lefutó vízzel a lejtőn lefelé szállíthatók. Ha ott felszíni vizek találhatók, azok közvetlenül szennyeződhetnek.

138. A talajvizet a szerves trágya lejtős területen való kijuttatása révén érintő különleges kockázatok elképzelhetők ugyan, de azokat sem a tanulmány, sem a Bizottság nem említi. A Bizottság ezért nem bizonyította, hogy kijuttatási tilalmakat kell előírni a lejtős területek esetében, ha a közelben nem találhatók felszíni vizek.

139. A szerves trágya felszíni vizek közelében történő kijuttatására vonatkozó, a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének VI. része szerinti francia szabályok mindazonáltal nem teszik megalapozatlanná e jogalapot. Egyrészt a rendelet 2. cikkének (II) bekezdése értelmében ezek a szabályok is csak 2012. szeptember 1-jén, a releváns határidő lejártát követően léptek hatályba, és így a jelen ügyben nem vehetők figyelembe. Másrészt nem állapítható meg, hogy az azokban előírt távolságok kiküszöbölnék a károsanyag-bejutás meredek lejtésű területeken fennálló kockázatát. Azok ugyanis a szomszédos területek lejtésétől függetlenül alkalmazandók, és ezért objektív szempontból is túlságosan szűken vannak kiszámítva. A biztonsági távolságok ugyanis csak két és 35 méter között mozognak. A lejtők lábánál található vizek esetében e távolságok nem zárják ki a nitrát közvetlen bejutását.

140. Franciaország tehát megsértette a nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 2. pontjával és III. melléklete 1.3. pontjának a) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (4) bekezdését, mivel a felszíni vizek közelében nem tiltja meg a szerves trágya több mint 15%-os lejtésű lejtőkön, valamint a felszínen 8–15%-os lejtésű ugarokon való kijuttatását. E jogalapot ezen túlmenően el kell utasítani.

#### *I – Hatodik jogalap: fagyott vagy hótakaróval borított talaj*

141. A nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 3. pontja értelmében a cselekvési programoknak a trágya fagyott vagy hótakaróval borított talajra való kijuttatását lefedő rendelkezéseket is tartalmazniuk kell. A III. melléklet 1.3. pontjának b) alpontja értelmében figyelembe kell venni az éghajlati körülményeket.

142. A hatodik jogalappal a Bizottság azt kifogásolja, hogy a 2001. március 6-i rendelet melléklete 2.5. pontjának 3. alpontja értelmében a gazdák bizonyos körülmények között I. és III. típusú trágyát juttathatnak ki fagyott talajra. Ugyanez vonatkozik az I. típusú trágyák hótakaróval borított talajra történő kijuttatására is. Ha a talaj 24 órán belül váltakozva felolvad, majd újból befagy, minden trágya kijuttatható.

143. Franciaország ezzel szemben arra hivatkozik, hogy a nitrátokról szóló irányelv nem tartalmaz a trágya fagyott vagy hótakaróval borított talajra való kijuttatására vonatkozó abszolút tilalmat.

144. Az átültetési mozgásteret azonban e tekintetben is korlátozzák a nitrátokról szóló irányelv céljai és a tudomány állása.<sup>54</sup> A Bizottság által bemutatott tanulmányból kiderül, hogy a fagyott vagy hótakaróval borított talaj trágyázása sohasem engedélyezhető, mivel az jelentős mértékű kockázatot jelent a talajvíz és a felszíni vizek számára.<sup>55</sup> Ugyanez a tanulmány hangsúlyozza, hogy éppen a talaj megfagyásának és felolvadásának váltakozása segíti elő a nitrogén mineralizálódását. A keletkező nitrogénvegyületek vízben oldhatók, és ezért hozzájárulhatnak különösen a talajvíz szennyeződéséhez, mivel megfelelően alacsony hőmérsékleten a növények még nem vesznek fel nitrogént.<sup>56</sup>

145. Franciaország nem vitatja e tudományos megalapozott érvet.

146. A Bizottság újabb tanulmánya szemügyre veszi ugyan a kijuttatási tilalom relativizálását a száraz, fagyott talaj tekintetében, amely ki van téve a bejárás általi tömörítés különleges kockázatának.<sup>57</sup> A francia kivételek azonban nem ezen esetre vonatkoznak.

147. Franciaország tehát megsértette a nitrátokról szóló irányelv II. A. mellékletének 3. pontjával és III. melléklete 1.3. pontjának b) alpontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (4) bekezdését, mivel a 2001. március 6-i rendelet melléklete 2.5. pontjának 3. alpontja lehetővé teszi a trágya olyan talajra való kijuttatását, amely 24 órán belül váltakozva felolvad, majd újból befagy, valamint bizonyos körülmények között utat nyit az I. és III. típusú trágyák fagyott talajra, valamint az I. típusú trágyák hótakaróval borított talajra való kijuttatása engedélyezésének.

## V – A költségekről

148. Az eljárási szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Francia Köztársaságot, mivel – a visszavont kifogásokra és a Bizottság elfogadhatatlan érvére is figyelemmel – lényegében pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

## VI – Véggövetkeztetések

149. Mindezek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a következőképpen határozzon:

- 1) A Francia Köztársaság megsértette a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló, 1991. december 12-i 91/676/EGK tanácsi irányelv II. A. mellékletének 1., 2., 3. és 5. pontjával, valamint III. mellékletének 1.1., 1.2., 1.3., 2. és 3. pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (4) bekezdését, mivel
  - a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének csökkentésére vonatkozó, a veszélyeztetett területeken végrehajtandó nemzeti cselekvési programról szóló, 2001. március 6-i rendelet nem tartalmaz az I. típusú trágyák kijuttatására vonatkozó tilalmakat a nagy őszi kultúrák esetében,
  - a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezésének csökkentésére vonatkozó, a veszélyeztetett területeken végrehajtandó nemzeti cselekvési programról szóló, 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének I. része csak csekély mértékű korlátozásokat tartalmaz az I. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatása tekintetében,

54 — Lásd a fenti 30. és 31. pontot.

55 — A 17. lábjegyzetben hivatkozott 2001-es tanulmány 16. oldala.

56 — A 17. lábjegyzetben hivatkozott 2001-es tanulmány 17. oldala.

57 — A 19. lábjegyzetben hivatkozott 2011-es tanulmány 55. és 56. oldala (Part D, Recommendations for Measures).

- a 2001. március 6-i rendelet csak a július 1-je és augusztus 31-e közötti időszakban tiltotta meg az I. típusú trágyák kijuttatását a nagy tavaszi kultúrák esetében,
  - a 2001. március 6-i rendelet csak a november 1-je és január 15-e közötti időszakban tiltotta meg a II. típusú trágyák kijuttatását a nagy őszi kultúrák esetében,
  - a 2001. március 6-i rendelet csak január 15-ig tiltotta meg a III. típusú trágyák kijuttatását a nagy őszi kultúrák esetében és a II. típusú trágyák kijuttatását a nagy tavaszi kultúrák esetében,
  - a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének I. része nem már szeptember 15-től tiltja meg a II. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatását,
  - a 2011. december 19-i rendelet I. mellékletének I. része nem tiltja meg februárban a III. típusú trágyák több mint hat hónapja bevetett gyepterületre történő kijuttatását a hegyes térségekben, ha ott a hőmérséklet 5° C alatt marad,
  - a szervestrágyatároló-kapacitást a 2011. december 19-i rendelet 2. cikke (I) bekezdésének 1. és 2. pontja, valamint I. mellékletének II. része értelmében túl rövid ideig tartó kijuttatási tilalmak alapján számítják ki,
  - a 2011. december 19-i rendelet I. melléklete II. részének 2. pontja tíz hónapig lehetővé teszi a tömör szalmatrágya földeken történő tárolását, anélkül hogy előírná, hogy a szerves trágyát a talajtól el kell szigetelni és le kell fedni,
  - a 2001. március 6-i rendelet nem tartalmaz a kiegyensúlyozott trágyázásra vonatkozó kellően pontos szabályozásokat,
  - a 2001. március 6-i rendelet a fejőstehenekre vonatkozó kibocsátási referenciaértékek meghatározása során nem vette megfelelően figyelembe a tejtermelésben mutatkozó különbségeket, és túl magas elpárolgási együtthatón alapult,
  - a fejőstehenek kivételével a szarvasmarhákra, valamint a baromfikra, juhokra, kecskékre, lovakra és nyulakra vonatkozó kibocsátási értékek meghatározása a 2011. december 19-i rendelet II. mellékletében túl magas elpárolgási együtthatókon alapul,
  - a felszíni vizek közelében nem tiltja meg a szerves trágya több mint 15%-os lejtésű lejtőkön, valamint a felszínen 8–15%-os lejtésű ugarokon való kijuttatását, valamint mivel
  - a 2001. március 6-i rendelet melléklete 2.5. pontjának 3. alpontja lehetővé teszi a trágya olyan talajra való kijuttatását, amely 24 órán belül váltakozva felolvad, majd újból befagy, valamint bizonyos körülmények között utat nyit az I. és III. típusú trágyák fagyott talajra, valamint az I. típusú trágyák hótakaróval borított talajra való kijuttatása engedélyezésének.
- 2) A Bíróság a keresetet ezt meghaladó részében elutasítja.
- 3) A Bíróság a Francia Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.